

**Petr Fiala, Miroslav Mareš,
Petr Sokol:**

EUROSTRANY. POLITICKÉ STRANY NA EVROPSKÉ ÚROVNI

Brno, Společnost pro odbornou literaturu, Barrister & Principal, 2007. 1. vydání. 269 stran.

Recenzovaná publikace zaplňuje určitou mezeru na českém trhu s politologickou literaturou, neboť se věnuje tématu, jež je sice v českém prostředí zkoumáno i publikačně podchyceno, kde však postrádáme monografii věnovanou politickému stranictví na úrovni Evropské unie, která by přehledně shrnula historický vývoj a zejména aktuálně zmapovala podobu současných eurostran.

Brněnsko-pražský kolektiv autorů, kteří se na poli výzkumu eurostran již v minulosti osvědčili, odvedl dobrou práci. Kniha seznamuje se všemi podstatnými náležitostmi zkoumaného fenoménu právním a politologickým vymezením eurostrany počínaje a přehledem jednotlivých eurostran a zhodnocením potenciálu existence specifického evropského stranického systému konče. Souhlasit je možno už s bojem za užívání neologismu „eurostrana“, který může bez problémů zakotvit jako jasné označení specifického politologického fenoménu. Autoři velmi vhodně demonstrují problematiku samotného vymezení pojmu „eurostrana“. Je velmi dobře, že se nespokojují s právní definicí, ale logicky kombinují při hledání pojmového vymezení eurostran organizační faktor, faktor ideologicko-politické blízkosti i funkční faktor vztahu k politické reprezentaci na úrovni EU (viz definice na straně 24).

Plusem knihy je bezesporu rovněž přehled toho, jak se utvářel politologický výzkum eurostran, na co konkrétně se zaměřuje

a jak se v současné době vyvíjí. Autoři připomenuli i český kontext tohoto výzkumu. Možná mohli více reflektovat souvislosti mezi výzkumem eurostran, evropeizace či víceúrovňového vládnutí (s pojmem „evropeizace“ navíc ve druhé kapitole pracují). Je třeba podotknout, že eurostrany nejsou pouze produktem evropeizace, ale mohou evropeizační procesy na domácí úrovni také iniciovat či urychlovat.

V pasážích věnovaných stranickému systému se může jevit, že autoři kladou přílišný důraz na formální stránku věci a příliš málo zohledňují pojetí, podle něhož je stranický systém především souborem interakcí stran. Autoři *de facto* redukuje otázku stranického systému na úrovni EU na posouzení přítomnosti a koherence stranických rodin, což je z hlediska systémotvorných prvků poněkud málo. Autoři na základě svého redukováného pojetí konstatují, že stranický systém EU je stranickým systémem *sui generis*, jenže stejně tak je struktura samotné EU strukturou *sui generis*. V tomto kontextu je maximálně sporné, zda má typologické určení stranického systému EU mezi typy umírněného a polarizovaného pluralismu (s. 237) vůbec nějaký další explanační význam.

Na stranách 224–225 je pracováno s velmi eklektickým pojetím konfliktních linií (*cleavages*), které není v současné dynamicky se vyvíjející politice heuristicky plně adekvátní. Zejména onen „transfer ideologických konfliktních linií na evropskou úroveň“ (s. 16) předpokládaný autory se jeví spíše jako sporný. To jsou však spíše věci k diskusi, než vložené chyby recenzované publikace.

Knize se bohužel nevyhnula řada chyb, které jsou svou povahou spíše drobné, avšak jejichž počet ukazuje na ne zcela pečlivé ediční zpracování publikace. Vedle lapálií, jako je třeba citace neexistující práce Petra Fialy a Maxmiliána Strmisky („1999“, správně má být 1998) v poznámce 2 na straně 10, se vyskytují i závažnější chyby, které mohou čtenáře mást, například některé

ne zcela aktuální údaje týkající se složení současných eurostran.

Velmi často se v textu a zejména tabulkách objevují chyby v originálních názvech členských stran, což vzhledem k přehledovému charakteru publikace nepochybně povede k reprodukci těchto chyb i v jiných textech. I některé překlady do češtiny mohou být předmětem diskuse („Listina Pima Fortuyna“ by mohla být klidně Kandidátka Pima Fortuyna). Italská socialistická strana má zkratku PSI, nikoliv PSS (s. 75). Robert Ladrech není „Landrech“ (s. 73). Smer není možné prostě označit bez bližších vysvětlení toho, co je tím vlastně myšleno, za následníka SDE (s. 80). Poněkud schematizující je líčení *fundis* a *realos* u německých Zelených (s. 116). Zajímalo by mne také, co přesně autoři mysleli konstatováním, že rozpočet musí být hodnocen „optikou genderové rovnosti“.

Obecně má kniha spíše deskriptivně-analytické než výsostně teoretické či metodologicko-teoretické ambice. To však není na škodu, neboť svým informačním záběrem, solidností pojetí a aktuálností je v českém prostředí neocenitelnou pomůckou badatelů, ale zejména studentů politologie a evropských studií. Tvrzení autorů, že publikace „může a měla by posloužit jako východisko k dalšímu detailnějšímu výzkumu“ (s. 12), je bezesporu pravdivé. Recenzovaná publikace na této cestě pokládá v českém prostředí spolehlivý výchozí bod.

Vít Hloušek,

Mezinárodní politologický ústav a Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity, Brno

John Gillingham:

DESIGN FOR A NEW EUROPE

Cambridge University Press, Londýn, 2006.

S narůstajícím významem politické dimenze evropské integrace přibývá textů a publikací, které se s tímto fenoménem pokoušejí vyrovnat. Je zjevné, že integrační proces je dnes politicky zajímavější než kupříkladu před dvaceti či třiceti lety. Totéž lze říct ve vztahu k politologické analýze toho, co se pod spojením evropská integrace v současnosti děje.

Pozitivní je, že přibývá textů, které se s Evropskou unií (EU) a jejím vývojem pokoušejí vyrovnat kriticky a bez ostychu. Na tento přístup aspiruje také recenzovaná publikace, která ve svém úvodu bez okolků nastoluje předpoklad, že evropská integrace je v hluboké krizi. A nebyl by jejím autorem americký vědec, aby trochu úsměvně jedním dechem nedodal, že jeho spis obsahuje kromě analýzy této krize také způsob, jak EU opravit.

John Gillingham, profesor historie na University of Missouri, svou analýzu stavu EU rozdělil do čtyřech oddílů (Vládnutí, Ekonomika, Inovace a Demokracie) a závěrečného postskriptu. Jednotlivé části jsou děleny do subkapitol, jejichž názvy do značné míry naznačují autorův pohled na evropskou integraci a zvolený styl. Oddíl Vládnutí tak obsahuje podkapitoly Nefunkční rodina či Problémové vody, ráz oddílu Ekonomika pro změnu určují titulky jako Demontáž eurokracie atd. Čtenář, který listuje knihou poctivě od první stránky, tak zbystří již u obsahu.

Po prvních stránkách oddílu Vládnutí má poměrně jasno. Jeho obavy či potěšení, které obsah a předmluva pravděpodobně vzbudí, se totiž potvrdí. Obavy v případě, že čtenář očekával ucelený, vyargumentovaný a dobře strukturovaný text. Potěšení naopak přichází